

רֹאֵינָהּ, שֶׁהִיוּ רוֹאִים בְּנִחֹשׁ וְחַיִּים,
אֲבָל הַשֵּׁם לֹא נִתְקַדֵּשׁ בְּמִים,
וְנִשְׁאָר חֹסֵר מִהַשְּׂאָר.

וְתִקְנַת בְּרֵאִיָּה, (שם כו יב) עֲלֵה אֶל הַר
הָעֵבְרִים הַזֶּה וּרְאֵה וְגו', וְרֵאִיתָהּ
אֹתָהּ וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמִּיךָ, (דברים לד)
הַרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא
תַעֲבֹר. בֹּא וּרְאֵה, שֶׁעָנְשׂוּ הָיָה
שֶׁאֲפִלוּ רֵאִיָּה לֹא תִקֵּן כְּרֹאֵי. כִּי
שֶׁעָשָׂה לוֹ רֵאִיָּה, בְּזֵה הַשְּׁלִים לוֹ
רֵאִיָּה, אֲבָל לֹא הַשְּׁלִים שָׁמוּ
בְּמִים כְּמוֹ כָּל שְׂאָר הַשֵּׁם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַה שֶׁאָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכֹן לֹא תִבְיֹאוּ,
אָמַר מֹשֶׁה: הַנְּחֹשׁ הַזֶּה הִיָּה
לְתַקְלָה שֶׁל עוֹלָם. אָמַר לוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא כֹּף, דִּין
הוּא לְרַשְׁעִים, וְחַיִּים לְבַעֲלֵי
אָמֶת, שֶׁכְּתוּב (במדבר כא) וְרֵאֵה אֹתוֹ
וְחִי. בְּאֹתָהּ שַׁעַה יָדַע מֹשֶׁה אֵת
דְּרָכָיו, וְהִצְדִּיק עָלָיו אֵת הַדִּין.

פְּתַח וְאָמַר, (שם לב ד) הַצֹּר תָּמִים
פְּעָלוֹ, זֶהוּ הַצֹּר שֶׁאֲמַרְנּוּ. אֵל
אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל, שֶׁכְּתוּב וְרֵאֵה
אֹתוֹ וְחִי, וְכְתוּב (תהלים יח) הָאֵל
תָּמִים דְּרָכָיו.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָא גְזֵרַת רַחֲמֵי.
- גְזֵרַת הַרְחָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם,
(שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן? אָמַר
לוֹ, לֹא כֹּף, שֶׁשְּׁנֵינּוּ שֶׁשׁוֹלְטִים
הַרְחָמִים עַל הַדִּין. אֵל לְבַדּוֹ יִכְלֹת
הוּא, וְהַרְשׁוּת הִיא שְׁלוֹ. מַה זֶה
יִכְלֹת? שֶׁלְטוֹן, פְּלוֹמֵר, שֶׁלְטוֹן
שֶׁל אֵל, הַתְּגַבְּרָה הַגְּזֵרָה שְׁלוֹ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לא) יֵשׁ לְאֵל
יְדֵי, (הַרְשׁוּת שְׁלוֹ) הִיִּכְלֹת שֶׁל הַעֵין
הַרְעָ. אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (דברים
ט) הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר. אֵל גְּדוֹל
מְנַצֵּחַ, אֵל לְבַדּוֹ מְנַצֵּחַ.

וְכְתוּב (שם לט) הַצֹּר תָּמִים פְּעָלוֹ
כִּי כָּל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט - הִנֵּה צוּר.
אֵל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל וְגו' - הִנֵּה
נִחֹשׁ עָלֵי צוּר. נִחֹזֵר לְדַבְרֵים

רוֹאֵין בְּנִחֹשׁ וְחַיִּין, אֲבָל לֹא נִתְקַדֵּשׁ שְׂמָא
בְּמִים, וְנִשְׁאָר חֹסֵר מִהַשְּׂאָר.

וְתִקְנַת בְּרֵאִיָּה, (שם כו יב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים
הַזֶּה וּרְאֵה וְגו', וְרֵאִיתָ אֹתָהּ וְנִאֲסַפְתָּ
אֶל עַמִּיךָ, (דברים לד) הַרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא
תַעֲבֹר. תָּא חֲזִי, דְּעוֹנְשׂוּ הוּא דְּאֲפִילוּ רֵאִיָּה
לֹא תִקֵּן כְּדַחֲזִי, כִּינֵן דְּעַבְד לִיָּה רֵאִיָּה, בְּהֵאֵי
אֲשֵׁלִים לִיָּה רֵאִיָּה, אֲבָל לֹא אֲשֵׁלִים שְׁמִיָּה
בְּמִיא, כְּמוֹ כָּל שְׂאָר שְׂמָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַה שֶׁאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְכֹן לֹא תִבְיֹאוּ. אָמַר מֹשֶׁה, הֵאֵי
חַוּוּיָא לְתַקְלָא דְּעַלְמָא הַזֶּה. אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לָאוּ הָכִי, דִּינָא הוּא לְחִיָּבֵיָא, וְחַיִּין
לְמֵאֲרִי קְשׁוּט. דְּכְתִיב וְרֵאֵה אֹתוֹ וְחִי. בְּאֹתָהּ
שַׁעַה יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו, וְהִצְדִּיק עָלָיו אֵת הַדִּין.
פְּתַח וְאָמַר, (שם לב ד) הַצֹּר תָּמִים פְּעָלוֹ, דָּא הוּא
צוּר דְּקָא אֲמַרְיָנָן. אֵל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל,
דְּכְתִיב וְרֵאֵה אֹתוֹ וְחִי. וְכְתִיב (תהלים יח לא) הָאֵל
תָּמִים דְּרָכָיו.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָא תְּנִינָן א"ל גְּזֵרַת רַחֲמֵי.
פְּמָה דָּאֵת אָמַר (במדבר כג כב) א"ל מוֹצִיאֵם
מִמִּצְרַיִם. (שמות לד ו) א"ל רַחוּם וְחַנּוּן. אָמַר לִיָּה
לָאוּ הָכִי, דְּתְנִינָן, דְּשְׁלִיט רַחֲמֵי עַל דִּינָא. אֵל
בְּלַחֲדוּי יְכוּלֵת הוּא, וְרַשׁוּתָא הוּא דִּילִיָּה.
מֵאֵי יְכוּלֵת, שׁוֹלְטָנוּתָא. פְּלוֹמֵר, שֶׁלְטָנוּתָא
דְּא"ל, אֵתְגַבְּרָה גְזֵרָה דִּילִיָּה. פְּמָה דָּאֵת אָמַר
(בראשית לא כט) יֵשׁ לְאֵל יְדֵי, (רַשׁוּתָא דִּילִיָּה) יְכוּלֵת דְּעִינָא
בִישָׂא. אָמַר לִיָּה וְהָא כְּתִיב (דברים יז) הָא"ל
הַגְּדוֹל הַגְּבוּר. אֵל גְּדוֹל נְצַחָא, אֵל בְּלַחֲדוּי
נְצַחָא.

וְכְתִיב (שם לב ד) הַצֹּר תָּמִים פְּעָלוֹ כִּי כָּל דְּרָכָיו
מִשְׁפָּט, הָא צוּר. א"ל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל
וְגו', הָא נִחֹשׁ עָלֵי צוּר. נְהַדֵּר לְמִילֵי קְדָמָי,

וְכָתִיב (איוב ח א) הַאֵל יַעֲזֹר מִשָּׁמַיִם. מִשׁוּם
 דְּאוֹרְחִיָּה דְנִחַשׁ לְאַסְטָאָה אוֹרְחִיָּה, לְכַן כָּתִיב
 וְאִין עֲזֹל. הַאֵל יַעֲזֹר מִשָּׁמַיִם חֵס וְשָׁלוֹם. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵינִינוּ דְכָתִיב (תהלים פה ט) אֲשַׁמְעָה
 מַה יִּדְבֵּר הָאֵל ה'.

וַיִּשְׁרַח יְדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ.
 בְּמָה דָּאֵת אָמַר מִטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי שְׁנֵי מִטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֶחָד
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשָּׁמַע דְכָתִיב (שם יז ט)
 וּמִטָּה הָאֱלֹהִים.

דְתַנִּינן, בְּשַׁעֲתָא שְׁהִיָּה נוּטֵל מִשָּׁה הַמִּטָּה,
 הָיָה כְּאֵלוֹ הָיָה בְּרִשְׁוֹתוֹ וּבִיכְלָתוֹ. זָהוּ שְׁכָתוּב (שמות ד)
 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטָּה הָאֱלֹהִים
 בְּיָדוֹ. וְדַאי שְׁבִידוֹ לְקַח, אֶלְאֵ מַהוּ
 בְּיָדוֹ? בְּרִשְׁוֹתוֹ, כְּאֵלוֹ הוּא שְׁלוֹ.
 וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשְׁוֹתוֹ שֶׁל

מֹשֶׁה הָיָה עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן.
 כִּינּוּן שְׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הַחֲזִיר
 הַמִּטָּה לְפָנֵי הַעֲדוּת, וּמִשָּׁם הָיָה
 נוּטֵלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נְסִים. זָהוּ
 שְׁכָתוּב (במדבר כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת
 הַמִּטָּה מִלְּפָנֵי ה'. כִּינּוּן שְׁלֻקְחוֹ,
 הָרִי הוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ, וּכְשֶׁלוֹ הָיָה.
 אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמִּטָּה
 שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה, וּמִשָּׁשֶׁת יָמֵי
 בְּרֵאשִׁית נִבְרָא, כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוּ -
 וְהַמְּכָתֵב וְהַמִּטָּה. רַבִּי יְהוּדָה
 אוֹמַר, שֶׁל עֵץ הָיָה.

מִי שְׁאָמַר שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה -
 שְׁכָתוּב (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה אֶבֶן
 סַפִּיר דְמוֹת פְּסָא, וְכָתוּב מִטָּה
 הָאֱלֹהִים. וּמִי שְׁאָמַר עֵץ הָיָה -
 שְׁכָתוּב (שמות ט"ו) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ
 וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם וְגו'.

שָׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם
 נִסָּהוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה, הָרִי חֶק וּמִשְׁפָּט
 לַעֲשׂוֹת נְסִים. חֶק וּמִשְׁפָּט -
 שְׁכָתוּב (משלי י) נִחַשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם
 נִסָּהוּ - מִשׁוּם שְׁכָתוּב וַיִּמְתְּקוּ

וְכָתִיב (איוב ח א) הַאֵל יַעֲזֹר מִשָּׁמַיִם. מִשׁוּם
 דְּאוֹרְחִיָּה דְנִחַשׁ לְאַסְטָאָה אוֹרְחִיָּה, לְכַן כָּתִיב
 וְאִין עֲזֹל. הַאֵל יַעֲזֹר מִשָּׁמַיִם חֵס וְשָׁלוֹם. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵינִינוּ דְכָתִיב (תהלים פה ט) אֲשַׁמְעָה
 מַה יִּדְבֵּר הָאֵל ה'.

וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ.
 בְּמָה דָּאֵת אָמַר מִטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי שְׁנֵי מִטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֶחָד
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשָּׁמַע דְכָתִיב (שם יז ט)
 וּמִטָּה הָאֱלֹהִים.

דְתַנִּינן, בְּשַׁעֲתָא שְׁהִיָּה נוּטֵל מִשָּׁה הַמִּטָּה,
 הָיָה כְּאֵלוֹ הָיָה בְּרִשְׁוֹתוֹ וּבִיכְלָתוֹ.
 הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (שם ד כ) וַיִּקַּח אֶת מִטָּה
 הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְדַאי שְׁבִידוֹ לְקַח, אֶלְאֵ מַהוּ
 בְּיָדוֹ, בְּרִשְׁוֹתוֹ, כְּאֵלוֹ הוּא שְׁלוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשְׁוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה, עַד
 שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. כִּינּוּן שְׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן,
 הַחֲזִיר הַמִּטָּה לְפָנֵי הַעֲדוּת. וּמִשָּׁם הָיָה נוּטֵלוֹ
 לַעֲשׂוֹת בּוֹ נְסִים. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (במדבר כ ט)
 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמִּטָּה מִלְּפָנֵי ה', כִּינּוּן שְׁלֻקְחוֹ
 הָרִי הוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ, וּכְשֶׁלוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמִּטָּה שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן
 הָיָה, וּמִשָּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית אֶתְבְּרִי. כְּמָה
 דְתַנִּינן, וְהַמְּכָתֵב וְהַמִּטָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר,
 שֶׁל עֵץ הָיָה.

מִאֵן (דף לח ע"ב) דְאָמַר שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה, דְכָתִיב
 (יחזקאל א כ) כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְמוֹת פְּסָא,
 וְכָתִיב מִטָּה הָאֱלֹהִים. וּמִאֵן דְאָמַר עֵץ הָיָה,
 דְכָתִיב (שמות טו כה) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם
 וְגו'.

שָׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. אָמַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה הָרִי
 חֶק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נְסִים. חֶק וּמִשְׁפָּט, דְכָתִיב

המים. דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא: מפאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו.

אמר רבי יהודה, כתיב כי מרים הם, מפאן שנינו, יש מים עכורים, ויש מים צלולים, ויש מים מתוקים, ויש מים מרים. ויצעק אל ה', למה צעק? מפאן שהיה בצער באותה שעה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשיו צריך לחקק אותו בצור, ושניהם עמדו על המים המרים. ובאותה שעה נחקק צור בנחש שהיה בו קדם. זהו שכתוב שם שם לו חק ומשפט.

באשר בא רבי אבא, שאלו לפניו. אמר להם, טוב אומר רבי יהודה, וכף הוא. ואני נצרך לגלות סוד הדבר, הרי ראיתי שרבי יהודה גלה אותו.

א"ל, אמר הקדוש ברוך הוא למשה: משה, כעת במצרים היה המטה של אהרן לרחות הקש השולט על ישראל במצרים, אבל כשיצאו ממצרים, כמה מקטרגים מזמנים על ישראל לרחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו אצלם. כמה מים רעים יקטרגו בהם.

באו לים - בא רהב שרו של מצרים ושל ים. אמר הקדוש ברוך הוא: משה, (שמות יד) הרים את מטה ונגטה את שער הים את שער הים את מטה, מהו ונגטה את ידך? אלא הרים את מטה נגד שרו של ים. באו למרה - כמה מים מרים נזדמנו אצלם, ונצטער משה וצעק. זהו שכתוב ויצעק אל ה'.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי לך עצה בזה, השלף

(משלי ל יט) נחש עלי צור. ושם נסהו, משום דכתיב וימתקו המים. דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא, מפאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו.

אמר רבי יהודה, כתיב כי מרים הם, מפאן שנינו, יש מים עכורים, ויש מים צלולים, ויש מים מתוקים, ויש מים מרים. ויצעק אל ה', למה צעק, מפאן שהיה בצער באותה שעה. אמר ליה הקדוש ברוך הוא, משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשיו אצטרף לחקק ליה בצור. ותרוייהו עמדו על המים המרים. ובאותה שעה נתחקק צור בנחש שהיה בו קודם, הדא הוא דכתיב, שם שם לו חק ומשפט.

בר אבא רבי אבא, שאילו קמיה, אמר להו שפיר קאמר ר' יהודה, והכי הוא. ואנא אצטרף לגלאה רזא דמלה, הא חזינא דרבי יהודה גלי לה.

א"ל אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה, השתא במצרים היה המטה של אהרן לרחות הקש השולט על ישראל במצרים, אבל כשיצאו ממצרים, כמה מקטרגים מזמנים על ישראל לרחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו אצלם. כמה מים רעים יקטרגו בהם.

באו לים, בא רהב שרו של מצרים ושל ים. אמר הקדוש ברוך הוא, משה הרים את מטה ונגטה את ידך. ביון דאמר הרים את מטה, מהו ונגטה את ידך. אלא הרים את מטה נגד שרו של ים. באו למרה, כמה מים מרים נזדמנו אצלם, ונצטער משה וצעק, הדא הוא דכתיב, ויצעק אל ה'.

אמר ליה קודשא בריך הוא, משה, הרי לך עצה בזה, השלף